

LES CONSEQÜÈNCIES DE LA GLOBALITZACIÓ

ARCADI OLIVERAS

Professor d'Economia Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona

Mataró, 19 de setembre de 2001- Biblioteca Pompeu Fabra – Mataró. Transcripció: J.O.

INDEX

Introducció.

Aspectes econòmics, polítics i socials.

Primera Part. La globalització que assumeix l'ideari del liberalisme

- Comerç internacional.
- Les companyies transnacionals.
- L'especulació financera
- La renúncia dels estats a les seves responsabilitats.

Segona Part. La globalització que contradia l'ideari del liberalisme

- Dificultats en la circulació de la tecnologia.
- Dificultats per a la circulació de les persones.
- Ingerència de les estructures militars.

INTRODUCCIÓ.

Parlaré de la **globalització** i també, a sol·licitud d'algunes persones presents que m'ho han demanat, faré algunes consideracions entorn dels successos de la setmana passada (Atemptats als Estats Units).

La globalització és una paraula d'origen anglosaxó. Ja fa temps que els anglosaxons empen la paraula "**global**"; als països llatins, per contra, aquesta paraula fins fa poc no l'hem utilitzat. Nosaltres no dèiem mai globalització, sinó **mundialització**. A França, sempre defensors de la seva llengua, encara continuen emprant "**mundialització**". Al igual que en la llengua, una manera de veure el món, una manera d'organitzar l'economia, una manera de controlar la societat, s'ha escampat arreu del món, s'ha anat imposant arreu del món: la globalització. De la globalització se'n pot parlar des de molts aspectes. Se'n pot parlar de la globalització cultural, de la globalització idiomàtica, del pensament (això que alguns diuen el "**pensament únic**"). Però, jo no sóc una persona intel·lectualment preparada en la branca de les humanitats. És per això que jo em centraré en els aspectes econòmics, polítics i socials de la globalització. Des d'aquest punt de vista, jo crec que presenta **set aspectes destacats**. Intentaré detallar-los al llarg de la xerrada.

1. El comerç internacional.

Allí on nosaltres tenim una més forta sensació de viure en un món globalitzat, en la nostra vida diària, és el comerç internacional. El comerç internacional té una presència aclaparadora en les nostres vides, tan punt iniciem la nostra rutina diària. Ens llevem, aturen el despertador i llegim al darrera "**made in Taiwan**", entrem a la dutxa que ara a la tardor serà d'aigua calenta. L'aigua serà escalfada amb petroli de Kuwait o amb gas natural d'Algèria. A continuació ens posarem una camisa o uns pantalons, que el més probable és que vingui d'Hondures o que vingui del Paquistán o de la República Dominicana. Després beurem un cafè que, probablement, vindrà del Brasil o de Colòmbia. Un cop hàgim pres el cafè ens dirigirem en autobús cap a la feina que, molt probablement serà de construcció alemanya o japonesa... A la feina ens posarem a escriure en un paper procedent dels boscos canadencs o finlandesos.

Per tant, en la primera hora i mitja de la nostra vida diària, ja ens podem adonar de la magnitud i impacte del comerç internacional. Amb la qual cosa no tenim altra alternativa que dir **que la globalització és inexorable**. Encara que no ens agradi com s'està produint, és inevitable que no ens la podem treure del damunt. A no ser que volem ser persones disposades a aïllar-nos a la muntanya i a menjar herbetes o teixir-nos la pròpia roba, etc... Això només ho fa una minoria de la gent... Com ja sabreu jo sóc un activista de l'antiglobalització. Amb els meus companys ja hem parlat de que aquesta etiqueta no és l'adequada. Però quan les etiquetes periodístiques se't pengen és gairebé impossible desfer-se'n; va passar abans amb aquest nom tan horrorós de les "**ONG**" (**organització no governamental**), **que no vol dir res**, i no ha hagut manera... Què hi farem! Perquè la globalització la tenim, ens agradi o no ens agradi. Seria millor dir-nos militants de la **globalització alternativa** o **contra la globalització injusta**... El que és clar és que no ens podem dir antiglobalització i prou perquè després ens ataquen. Ha de quedar clar que el que no ens agrada és que sigui injusta... No serà fàcil canviar de nom, ens agradi o no... De comerç internacional hi ha moltíssim, i cada vegada més, primer perquè les **duanes van baixant arreu del món**; gairebé no n'hi ha de duanes. Quan va acabar la segona guerra mundial, el promig de la duana que calia satisfer per passar una mercaderia d'un país a un altre arreu del món era d'un 40%. Si compraves un producte que valia 100.000 ptes, en arribar a la duana havies de pagar 40.000 ptes. més per poder-la entrar al teu país. Avui el promig de les duanes arreu del món és de 3'8%. **Si no n'hi ha duanes hi ha més comerç.**

Segona qüestió. Les empreses que abans estaven situades a molts països les anomenàvem **multinacionals**; ara les anomenem **transnacionals**. Per què? Doncs perquè transiten, van constantment d'un lloc a l'altre. A un país hi troben una matèria primera. Aquesta primera matèria la traslladen a un altre país on hi troben ma d'obra barata. El que els sobra com a residu el passen a un altre país perquè en el país anterior no els deixen dipositar. A un altre lloc troben un magatzem de distribució. I, finalment, a un cinquè lloc ho venen. Ens trobem sovint que una mercaderia, sense sortir de la pròpia empresa, ja ha travessat cinc països diferents. Segons estadístiques nordamericanes, del 100 % del comerç exterior dels EEUU, el 30% és entre altres empreses, mentre que el 70% és interior dins els pròpies empreses situades fora del país.

Resumint. Primer, no n'hi ha duanes; segon, les transnacionals van amunt i avall. Tercer, i molt important: nosaltres som uns consumidors molt sofisticats.

Esmentem alguns casos.

A l'Estat Espanyol el producte que més exportem són cotxes, i ja no taronges com quan jo era jove. Però, significativament, la tercera o quarta partida de les importacions també són cotxes. Aleshores ens podem demanar per què... La resposta és perquè som consumidors sofisticats: exportem cotxes utilitaris i n'importem cotxes de luxe. No és el mateix conduir un *Mercedes* que un utilitari.

En el cas dels cotxes s'entén. Però n'hi ha altres casos que no s'entenen tan bé. Us explicaré un cas: un camioner que es guanya molt bé la vida, però d'una manera un xic absurda: cada setmana fa un viatge de Barcelona a Holanda. Carrega el camió d'enciams d'El Prat del Llobregat i se'n va al mercat central d'Amsterdam. Ja en buit, se'n va a uns hivernacles de prop d'Amsterdam i carrega el camió d'enciams petitons que es venen molt bé a *El Corte Inglés*. Aquesta és una mica la situació... És a dir, un camioner que es passa tota la seva vida transportant amunt i avall d'Europa amb la consegüent despesa de carburant, ocupació de carretera, contaminació ambiental, etc... Per què? Perquè som consumidors sofisticats. Ja no volem fer una amanida qualsevol, volem fer amanida amb enciamets holandesos o amb tomaquets de la Xina, o fruita fora de temporada... Els consumidors sofisticats generem tot aquest comerç.

¿És bo o és dolent que hi hagi tant de comerç? La resposta, segons els llibres d'economia, és que el comerç internacional és magnífic: com més comerç internacional més benefici per a tothom: els fabricants hauran de competir en un mercat cada vegada més ampli; per tant, hauran d'augmentar la seva productivitat per ser més competitius. En conseqüència, baixaran els seus preus, seran tecnològicament avançats... I nosaltres, com a consumidors, com que tindrem tot gènere de productes podrem triar, i al mateix temps tindrem uns preus ben

raonables. Per tant, a més comerç internacional, millor. Això, des del punt de la **teoria econòmica** és cert. Però, des del punt de la **pràctica econòmica**, no és cert. Doncs això es basa en una teoria econòmica anomenada la "*competència perfecta*". Però resulta que la competència perfecta, en la realitat, no existeix gairebé res.

Com existeix competència perfecta?

En alguns pocs casos de la nostra vida. Imaginem-nos que anem al mercat d'Istanbul i regategem amb el botiguer fins arribar a un preu intermig del que ell demanava d'entrada i nosaltres proposàvem de sortida: en aquest cas, al basar turc, hi ha capacitat de negociació, ha hagut una interacció d'oferta i demanda. A això li diem "competència perfecta." Traslладem això a una altra experiència: agafem el cotxe, anem a la gasolinera a fer benzina. Nosaltres no podem regatejar amb el dependent, doncs ens engegarà: "*si no li agrada el preu ja pot marxar*" (el preu del litre del carburant). El venedor d'Istanbul practica la competència perfecta, i REPSOL practica l'oligopoli. I això és el que passa: arreu del món abunda molt més l'oligopoli i els monopolis que no pas la competència perfecta.

Per tant, quan hi ha molt de comerç no guanyen pas sempre tots, guanyen més aquells que tenen més força en el mercat, i perden aquells que tenen menys força.

Si això ho traslладem a escala internacional, resulta que el Tercer Món fa de nosaltres, i nosaltres fem de REPSOL, per entendre'ns. És a dir, quan el Tercer Món ven, posem per cas, cafè, el preu del cafè no el dicta el Tercer Món, sinó que el fixa el mercat internacional de matèries primeres que hi ha Londres.

(Un parèntesi: aquestes vacances hem sabut per la premsa de la pobresa que s'està generant a Centreamèrica a causa de la davallada del preu del cafè. Tot això, mentre l'incompetent Bush anava dient que eradicarien la droga de Colòmbia perquè facin una altra cosa. ¿Com vol que facin una altra cosa –el cultiu del cafè- quan el preu del cafè és per terra.? ¿No se n'adona que no els presenta cap altra alternativa?).

El preu del cafè o del cacau baixa. Però si aquest mateix país del Tercer Món ha de comprar una màquina, el preu de la màquina tampoc el fixa aquest país pobre, el fixa l'empresa de maquinària que, des d'Anglaterra o Alemanya li enviaran la màquina. Així tenim que al llarg del segle XX, el Tercer Món cada any ha anat venent més barat i ha anat comprant cada any més car. Si això ho apliquem a un comerciant individual: si es dedica a vendre cada cop més barat i a comprar cada cop més car, el més probable és que aquest comerciant s'arruïni. Lògic. Per tant, el fet que hi hagi molt comerç internacional no vol dir bé per a tothom. Vol dir bé per a alguns, mal per uns altres. A casa nostra tenim un cas. Recentment se'ns bombardeja pels mitjans de comunicació que **El Marroc** no ha renovat l'acord de **Pesca**. Se'ns presenta als pescadors de Barbate tot dient-nos que no poden sortir a pescar, que aniran a l'atur: "*Sembla mentida aquests marroquins que no ens deixen pescar, quina gent més dura, etc...*"

Però el que no ens diuen els diaris, el que ens amaguen, és allò que ens haurien de dir: Durant 10 o 12 anys consecutius la Comunitat Econòmica Europea ha signat amb El Marroc, (Qui diu El Marroc diu també Senegal, Namíbia, Mauritània, etc,...) uns injustíssims tractats de pesca. S'ha pagat a aquests països uns valors per la pesca recaptada d'1 quan, en realitat se'n pescava per 10. És a dir, hem fet des d'Europa, començant per Espanya, que és la flota més gran d'Europa, un robatori a mà armada a aquests països. Al final els marroquins s'han enfadat i han dit que no continuen, i han signat un tractat de pesca amb el Japó, que també els roba, però menys. En comptes de pagar 1, paguen 3, quan en realitat també se'n porten 10. En qualsevol cas, Japó paga tres vegades més que allò que pagava la Comunitat Europea. Mentre que ens queixem què malament ens tracten els marroquins ens amaguen tot allò que nosaltres hem pres de la seva riquesa pesquera. En definitiva, no fem un tracte comercial just. I després, quan ells, que no poden viure i decideixen venir cap aquí, aleshores no els deixem entrar. És una absoluta contradicció.

2. Segon element de la globalització: Les companyies transnacionals.

Aquestes companyies són enormement poderoses. Arreu del món hi ha uns 180 estats independents, dels quals 30 són allò que en diem econòmicament desenvolupats, i 150 són

subdesenvolupats econòmicament. Si prenem les xifres de negocis, de vendes, de les 50 primeres empreses transnacionals del món veurem que el resultat obtingut és més gran que la renda dels 150 països pobres del món. És a dir, els diners que mouen les 50 empreses són més que els diners que mouen els 150 països que no són els més rics. Dit d'una altra manera, una companyia transnacional, com ara la General Motors, mou més diners que un país com Polònia. Dit d'una altra manera, el president de la General Motors té més poder que el president de Polònia.

En teoria el president de Polònia fa servir el seu poder per aconseguir més benestar per al seu poble. ¿Però com fa servir el poder el president de la General Motors? Atès que no té poble, l'objectiu és clar: utilitza el seu poder perquè la seva empresa aconsegueixi el màxim benefici. I les grans empreses no s'estan de res per tal d'obtenir el màxim guany possible.

Un exemple:

Ara fa dos mesos a alguns diaris es publicava una notícia segons la qual els tribunals nordamericans havien portat a judici la companyia petrolera **Shell** sota l'acusació d'assassinat. Anem a pams: la *Shell* fa uns anys va plantar de pous petrolers la costa nigeriana doncs és una zona on s'hi troben grans reserves de petroli. Aquests pous de petroli embrutaven les aigües on anaven a pescar els nadius de la zona. Aquests van protestar i el govern de Nigèria va rebre les pressions de la companyia *Shell* per tal que aturés el moviment de protesta. Com la *Shell* té més poder que el govern de Nigèria, aquest va reprimir el moviment de protesta, va detenir el seu màxim dirigent, el va processar, el va condemnar a mort i el va executar. I ara els familiars d'aquesta persona han demandat, i els tribunals nordamericans han acceptat la demanda i han processat la *Shell*...

Un altre cas. Fa referència a un mafiós penedit. Les declaracions d'un mafiós penedit italià l'any passat. Tot i la cautela que sempre hem de tenir en aquests casos, va fer unes afirmacions molt interessants.

A Itàlia hi havia -com a Espanya abans-, un monopoli de petrolis. Doncs bé, a Itàlia hi havia l'*Empresa Nazionale d'Hidrocarburi*, o un nom similar. Les grans companyies transnacionals, com ara La *British Petroleum*, l'*Exxon*, la *Shell*, la *Texaco*... volien entrar al mercat italià. El president d'aquest monopoli, *Enrico Mattei* deia que de cap manera, perquè ell comprava el petroli -com gairebé tothom- als països àrabs; ell no tenia el marge de benefici que tenien aquelles grans empreses, venia als italians la benzina molt més barata que la que se'ls venia als francesos, anglesos o qui fos. Evidentment, les grans empreses no estaven d'acord en perdre el mercat italià i, casualment, al cap d'un temps l'*Enrico Mattei* va morir en un misteriós accident d'avió.

¿Què ha dit aquest mafiós penedit en les declaracions seves de l'any passat? Doncs que ell va ser un dels organitzadors del atemptat de l'avió, però qui els pagava per fer-ho eren les set companyies de petroli més grans del món per tal que organitzessin bé l'atemptat. El que és cert, és que al cap de tres mesos del seu assassinat el govern italià va obrir el mercat a totes les grans companyies petroleres. En definitiva, aquestes empreses no tenen cura -escrúpols- de cap mena.

A l'Estat espanyol a aquestes empreses les hem rebut. Però dona la casualitat que en els darrers anys no únicament les hem rebut, sinó que les hem enviat cap en fora, doncs comencem a tenir transnacionals pròpies. La més coneguda de totes es diu **Telefònica**. Telefònica és una empresa, diguem-ne exemplar, que fins fa aproximadament un any va ser presidida per un curiós personatge anomenat Juan Vilallonga. Curiosament el seu avi, que també es deia Juan Vilallonga, era el banquer d'en Franco. Aquest Juan Vilallonga destacava per damunt de tot, perquè ell -va dir i repetir- havia estat company de pupitre de José Maria Aznar a El Colegio de El Pilar de Madrid. Aquest amic del José Mari va agafar 74.000 milions de ptes., se'ls va repartir entre els seus amics mitjançant la venda d'accions -les *stock options*-. En acabar aquesta magnífica operació va dir que Telefònica anava malament i va aprofitar per acomiadar 1.000 persones a l'empresa. El Sr. Vilallonga, va fer més... va agafar un pla d'expansió a Amèrica Llatina i va entrar a Argentina. Doncs bé, El diari EL PAIS va dir durant el més de juny i durant tota una setmana sencera -sense que ningú ho hagi desmentit-, que *Telefònica* Argentina es dedicava a blanquejar sistemàticament diner negre. El mateix diari

afegia que els alts directius de Telefònica Xile són, en la seva majoria, generals de l'equip de Pinochet.

Per tant, *Telefònica* segueix aquesta manca d'escrúpols que abans apuntàvem respecte de les companyies transnacionals. Així, doncs, tenim que Telefònica, "empresa exemplar" en tots els sentits, va guanyar 300.000 milions de ptes., dels quals 100.000 milions de ptes, -segons deia en el seu balanç- els havia guanyat en la seva activitat a Amèrica Llatina. Per tant, Telefònica pot agafar tranquil·lament 100.000 milions de ptes, portar-les cap aquí i repartir-les entre els seus accionistes. Si fa aquesta transferència de diner, d'Argentina cap a Espanya, resultarà que traslladarà del Sud al Nord 100.000 milions de ptes, que és la meitat de l'ajuda espanyola al Tercer Món. L'ajuda espanyola al Tercer Món és de 200.000 ptes. i, resulta, doncs, que 100.000 milions de ptes. ja els recupera Telefònica. Després comptem els que recupera Gas Natural, Sol Melià, Aigües de Barcelona, Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, Banco de Santander Central Hispano, Endesa, Repsol i d'altres companyies, i ens adonarem que aquí tenim una gran quantitat de diners que van del sud al nord "*n*" vegades més que la quantitat de diners que van del nord al sud.

Permeteu-me un parell d'anècdotes més.

Ara fa pocs mesos el govern espanyol, mitjançant la Agència Espanyola de Cooperació va distribuir l'ajut que cada any reparteix a les ONG. Concretament, una ONG, **Intermón**, es va veure castigada doncs va rebre 600 milions de ptes. menys del que acostumava a rebre, doncs acostumava a rebre uns 2.200 milions de ptes. del govern. Aquest any només en va rebre 1400. El govern ja els va avisar: "*Ai, que us castigaré!*" ¿I per què el govern hauria de castigar INTERMON? Primer, per una cosa que fa referència al Consell de Cooperació que seria llarg d'explicar, però sobretot, perquè Intermón va publicar una informació que el govern espanyol no volia que es publicués.

Aquesta informació venia a dir que el govern espanyol, l'any passat i arrel de **l'huracà Mitch**, havia enviat un ajut oficial al govern de Nicaragua. I que el govern de Nicaragua, en comptes de gastar-se aquests diners en la reconstrucció de la zona devastada o en les seves víctimes, se'ls va gastar en una zona aliena a l'huracà, concretament en la construcció d'una carretera que va de Managua a una platja, platja -vés per on! - **Sol Melià** està construint un hotel. Aleshores, *Intermón* ho va saber i va dir que ho publicaria. Va ser quan el govern va amenaçar-la dient que si ho publicava els castigaria, com així va ser posteriorment. Resultat: 600 milions menys de ptes..

3. Tercer element de la globalització: Especulació financera.

Actualment, els especuladors ocupen el gruix de les transaccions borsàries. Abans, si anàvem a Borsa era per anar guanyant el dividend amb el famós cuponet i anar fent. Ara això ja no passa. Ara la majoria dels que juguen a la Borsa ho fan perquè "*aquest matí a Londres he comprat a 10'5 i vull veure si aquesta tarda a Nova York venc per 10'6, i si aquesta tarda venc per 10'6 a Nova York el que aquest matí he comprat a Londres per 10'5, tornaré demà a repetir l'operació. Pot passar que en arribar la tarda a Nova York no ho pugui vendre a 10'6 sinó que em trobi que està a 10'4. I, aleshores, hauré fet el conte de la lletera...*" ¿Què vol dir això? Doncs vol dir que quan jugues a Borsa, a vegades perds i a vegades guanyes...

Curiosament, hi ha alguns personatges que sempre guanyen. La gent pot pensar: "*Caram, quina intel·ligència privilegiada tenen doncs saben quan la Borsa ha de baixar o ha de pujar...*" Doncs no és per això, sinó per una altra raó... Tenen aquests personatges una tal influència en la Borsa que la poden fer baixar o pujar.. I així poden comprar a la baixa i poden vendre a l'alça. Posaré un exemple.

Tenim el més gran especulador individual que hi ha al món (els col·lectius són els Fons de Pensions). El seu nom és **George Soros**, un hongarès afincat als Estats Units. Es va fer famós l'any 1993 perquè va trencar la lliura esterlina. Té una agència borsària anomenada *Quantum* amb molts agents repartits arreu del món. **Soros** va donar instruccions als seus agents que compressin dia a dia i poc a poc lliures esterlines: *Avui unes quantes, demà el mateix, i així durant una temporada.* Quan va acumular una quantitat respectable de lliures esterlines va donar instruccions als seus agents que venguessin totes les lliures esterlines de cop. El mercat mundial de divises es va veure inundat amb una oferta de lliures inusitada que superava de bon

tros la demanda. El resultat va ser que la lliura va veure com la seva cotització baixava lleugerament.

Però aquells que eren propietaris de lliures i que no sabien de què anava la jugada del Sr. Soros es van atemorir i van posar a la venda totes les seves lliures abans que no baixés més tot comprant marcs i dòlars. Amb aquesta reacció van posar encara més lliures esterlines en oferta tot fent baixar encara més la cotització de la lliura. Aquest procés de temor accelerat va durar 10 dies. Al cap de 10 dies la lliura havia perdut el 15 % del seu valor. Per a una moneda és fortíssim, sobretot tenint en compte que el SME -El Sistema Monetari Europeu no deixava baixar les monedes europees més del 2'25 %- . El Sistema Monetari Europeu també va fer crac. Quan Soros va comprovar que la lliura esterlina anava un 15% per sota del seu valor habitual va donar instruccions als seus agents perquè comprassin totes les lliures que hi trobessin al mercat de divises a aquest preu tan baix. Es va fer amb una gran quantitat de lliures i va deixar d'actuar. A partir de llavors, com que a l'economia britànica no li passava res de particular i com en Soros va deixar d'actuar i no actuava especulativament, al cap d'un temps la lliura va anar recuperant el seu valor de mica en mica. Aleshores, en Soros va decidir posar a la venda –ben a poc a poc perquè no cundís el pànic i no baixessin de valor- durant un període de quatre mesos, a petites dosis. Se les va vendre totes gairebé un 15% més cara de com les havia comprat.

Resultat: amb aquesta operació va guanyar 150.000 milions de ptes. Al cap d'un parell d'anys va escriure un llibre i va dir *"això és al que jo em dedico, ja se que està molt malament. Però com que no hi ha ningú que m'ho prohibeixi, penso continuar fent-ho"*.

Relacionat amb aquesta especulació vull fer esment d'una notícia que a tots els diaris d'avui surt publicada. Els autors dels atemptats a Amèrica, sabedors que les empreses perdrien valor, es van vendre les accions el dia abans de fer l'atemptat, per assegurar-se'n d'aquesta manera que ho farien a bon preu. Això també és especulació financera.

Una petita nota al marge respecte del Deute Extern. Fa poc que s'ha publicat *l'Informe sobre Desenvolupament Humà* on surten publicades les xifres sobre el Deute Extern. Les de l'any 1999 són esfereïdores. A l'any 1999 el Tercer Món, per pagar el deute al Primer Món, ens va enviar 353.000 milions de dòlars, i que nosaltres, per ajudar al Tercer Món, en concepte d'això que, genèricament es diu el 0'7%, suma 32,000 milions de dòlars. És a dir 10 vegades més. Potser que deixéssim de parlar del 0'7 % i suprimir el Deute. Ja en parlariem després del 0'7%. Cal canviar la perspectiva...

4. Quart element: Amb la globalització els Estats renuncien a les seves responsabilitats.

Des del punt de vista econòmic els Estats tenen, fonamentalment, dues responsabilitats: una, subministrar serveis socials. I, l'altra, redistribuir la renda. La primera mitjançant la seguretat social, i la segona, mitjançant els impostos. Què fan amb la seguretat social?: subministrar serveis socials a la gent: pensions, viduïtat, baixa per malaltia, hospital, etc... Amb els impostos?: els que tenen més pagaran més per aquells que no tenen tant. Aquests són els dos principis d'allò que se'n diu l'Estat del benestar. Aquest Estat del benestar està fent marxa enrere durant els últims anys. D'una manera molt subtil, doncs si ho fessin de cop la gent rondinaria, però de mica en mica sí.

La senyora *Villalobos* ara fa 5 o 6 mesos va anunciar que els jubilats haurien de pagar part dels medicaments. Els jubilats no tindrien la gratuïtat del 100% sinó que haurien de pagar algun percentatge en anar buscar a la farmàcia les seves medecines, passant del 100% de gratuïtat al 80 o al 90%. Al cap d'un temps es va signar el Pacte de Pensions. En un dels punts de l'acord deia que ara i fins a l'any 2003, les pensions se seguiran calculant com fins ara: mirant la base de cotització dels últims 10 anys, però del 2003 fins al 2015 s'anirà estenent la base de cotització, de manera que quan arribarem al 2015 el que servirà per calcular la jubilació no serà la cotització dels 10 últims anys, sinó tots els ingressos de tota la vida laboral. I ja sabem que, normalment, cobrem més els últims anys de la nostra vida que quan començarem la nostra vida laboral. És a dir ens estan dient que ens abaixaran les pensions, tot i de forma dissimulada.

Per tant, tot plegat indica que l'Estat del benestar està disminuint de mica en mica. Per què ho fan això? Ells diuen que *“si nosaltres mantenim l'Estat del benestar, les nostres empreses no poden ser competitives amb les del Tercer Món, perquè, com ja sabeu, la seguretat social la paguen sobretot els empresaris; també els treballadors, però en una part molt petita”* *“Si els empresaris d'aquí han de pagar la quota i els de Taiwan no la paguen, els empresaris d'aquí mai no podran competir amb els empresaris de Taiwan”*.

Des del punt de vista econòmic això és perfectament raonable. Però hi ha una dada que val la pena conèixer. Hi feia referència un dels pocs diaris una mica dignes que encara queden, *“Le Monde”*, francès.

Imaginem-nos que les samarretes que fan a Mataró costen 100 ptes. Si arriba una samarreta de Taiwan que val 60 ptes –deia *Le Monde*– apliquin una taxa a totes les samarretes que venen de Taiwan de 40 ptes. D'aquesta manera es vendran a Mataró a 100 ptes. i així podrem fer front a la competència. Al cap de l'any la suma d'aquest 40 per cent d'aranzels l'enviem a Taiwan per injectar-la al sistema de pensions o de seguretat social de Taiwan. Els treballadors de Taiwan aviat s'acostumaran a aquesta protecció social i, llavors el govern de Taiwan no podrà continuar sense un sistema de protecció social per als seus treballadors. D'aquesta manera nosaltres no haurem fet marxa enrera en el nostre Estat del benestar i els de Taiwan hauran fet un pas endavant en el seu sistema de protecció o del benestar. En definitiva, si volem trobar solucions hi són.

La segona part, la dels impostos.

Aquesta segona part, la dels impostos, cada vegada és més difícil de mantenir, atès que els estats cada cop tenen més dèficit i són més reacs a gastar. La integració amb l'euro els obliga a no tenir dèficit. Aleshores si volen mantenir la despesa també han de augmentar els ingressos, però aquests ingressos no els tenen.

Aquí tenim el PP governant, i el PP ja ha reduït els impostos als que més tenen. Això significa que l'Estat no recaptarà tants diners per mantenir la protecció social. Però, a més a més, existeix un altre factor que supera fins i tot al PP, que són els paradisos fiscals.

Aquells que més diners tenen i que haurien de pagar més, són els que menys paguen perquè se'n van a paradisos fiscals on tenen el seu domicili fiscal.

Fixem-nos en els personatges més rics d'Espanya. Tenim el propietari de Zara, Massimo Dutti, el Sr. Amancio Ortega, amo d'INDITEX. A continuació trobem el segon personatge més ric d'Espanya, el Sr. *Emilio Botín*, president del Banc de Santander. Segons la revista nordamericana *Fortune*, el Sr. Botín tenia un patrimoni personal de 400.000 milions de ptes. Afegia, a més a més, que les 2/3 parts del seu patrimoni no les tenia a Espanya sinó a paradisos fiscals. Faig un parèntesi en relació amb aquest banquer. Ara fa 4 o 5 mesos, el diari ***EL País*** dedicava tota una pàgina sencera a dir el següent i encara ningú s'hi ha querellat: *“Los grandes bancos españoles –volen dir: El BCH i BBVA- tienen sucursales en paraísos fiscales dedicados desde hace años y sistemáticamente al blanqueo del dinero de la droga”*. Ningú ho ha desmentit.

Algú d'aquests paradisos fiscals acullen el capital del Sr. Botín. Però és que el Sr. Botín no és només el segon personatge més ric d'Espanya sinó el presumpte evasor d'impostos més important del país. El que és curiós és que el Sr. Botín és saludat efusivament pel Sr. Rodrigo Rato i el Sr. Montoro, ministres importants del govern i responsables de què paguem els impostos. No el renyen pas quan el veuen sinó que l'abracen. De tant temptar la sort, al final el Sr. Botín va tenir un problema. El van cridar a l'Audiència Nacional per declarar per un presumpte frau fiscal. Els seus advocats el van aconsellar que se'n dugués la fiança que se sol calcular en funció del mal que s'ha fet o defraudat. A més a més, hi ha jutges que no admeten avals o hipoteques sinó que ho volen en efectiu. Va ser així que el Sr. Botín va encarregar al seu Banc, el Santander, que amb dos vehicles blindats estiguessin preparats a les rodalies de l'Audiència Nacional, fent voltes pels Jutjats, amb la quantitat en metàl·lic de 15.000 milions de ptes, el 10 % de la quantitat suposadament defraudada. Els diaris van titular la notícia *“Ayer hubo un Botín dentro y otro fuera de la Audiencia Nacional”*. Finalment, al Sr. Botín no li va passar res, atès que el jutge no es va pronunciar en un sentit o en un altre, ni havia defraudat ni

havia deixar-ho de fer: estava en fase d'investigació i encara no hi havia dades. D'això ja fa 8 mesos i al jutge li deuen arribar aquestes dades en comptagotes, doncs aquest jutge en qüestió encara no s'ha pronunciat sobre si és delictes o no.

Hem fet referència, resumidament, al comerç, a les transnacionals, a les finances, a la renúncia dels estats de les seves responsabilitat. En tots aquests apartats podem comprovar el seu caire liberalitzador. Ara vull fer esment de tres aspectes més que caracteritzen la globalització, que no són liberalitzadores i que, aparentment, xoquen amb la idea de lliure circulació, etc., però que, tanmateix són ben presents en el fenomen de la globalització.

5. La dificultat perquè la tecnologia circuli.

Tot circula, però la tecnologia no. Aquells que disposen de tecnologia en són ben gelosos. Fixem-nos sinó en l'episodi amb el que ens hem trobat fa poc, quan el govern sud-africà volia generalitzar els medicaments ant-sida entre la seva població i els laboratoris farmacèutics es van tirar al damunt tot amenaçant aquest govern: "*O pagues fins la última pesseta de les patents o no et donem la possibilitat de repartir aquest medicaments anti-sida*". És a dir, qui té la tecnologia fa tot el possible perquè aquell qui no la té, si la vol tenir, li pagui. En definitiva, la tecnologia no circula lliurement, de cap manera.

El que és curiós és que una part cada vegada més important d'aquesta tecnologia de que disposa els països del primer món ha estat aconseguida amb l'esforç de científics fugitius del tercer món que s'han establert al primer món. Ara no fa pas massa es publicava als diaris que als EUA estan treballant 32.000 científics de l'Índia, al marge d'altres científics d'altres països del món. Imaginem-nos que aquests 32.000 científics de l'Índia aconsegueixen un nou software per ordinador. Però si l'Índia vol disposar d'aquest software no el pot utilitzar lliurement, sinó que ha d'indemnitzar els EUA, mitjançant el pagament d'una patent. En canvi, en cap moment, els EUA hauran indemnitzar l'Índia ja que aquest darrer país li ha donat als EUA una persona preparada, amb la carrera acabada, que l'hi ha ajudat a obtenir aquest software.

Al més de gener d'enguany els diaris es van fer ressò d'uns anuncis que deien que el govern dels Estats Units estava disposat a admetre fins a 600.000 científics que, provinents d'arreu del món, anessin a treballar al servei dels EUA. Un altre aspecte, per no deixar-ho tot centrat als Estats Units. No cal anar tan lluny. Fins i tot a la Universitat Autònoma de Barcelona, a les facultats de ciències, és ple de marroquins, de mexicans, d'algerians, de jordans.... Fixem-nos el que passa a França, segons una altra notícia periodística: "*A França viuen més metges senegalesos que a tot el Senegal*". Per què? Perquè resulta que estudien tota la carrera al Senegal. En acabar, d'acord amb un pacte postcolonial, aquests estudiants tenen dret a passar un parell d'anys a França. Allí fan una tesi o un màster o una especialització, i quan han transcorregut aquests dos anys, aquests universitaris creuen que és millor quedar-se a França que no pas tornar al Senegal. Això és comprensible des d'un punt de vista personal i professional. S'entén... Però des d'un punt de vista col·lectiu això representa un cost extraordinari pel país que els ha educat.

Perquè si un metge es posa a treballar, per exemple, als 25 anys, els 23 anys anteriors de la seva formació, qui ha invertit en la seva educació ha estat el Senegal. I França, tot i que els proporcionen una beca, només haurà invertit en aquest suposat estudiant només els dos darrers anys. Durant 23 anys Senegal prepara una persona, 2 anys només França. I resulta que aquesta persona, després serveix a França i no pas a Senegal.

Si després mirem les estadístiques de Nacions Unides, d'aquestes que ens parlen del nombre de metges per habitants hi trobem una sorpresa. A França hi ha un metge per cada 300 persones, és a dir una xifra molt bona i que ens diu que els francesos estan ben atesos. ¿I al Senegal? Doncs hi ha un metge per cada 18.000 persones. Perquè els metges senegalesos viuen a França i no pas al Senegal. Aquest és el primer problema de no globalització: les tecnologies ens les guardem per a nosaltres.

¿Quin és el segon problema? Al Maresme ho coneixeu molt bé. És el fenomen de la immigració. Ho deixem circular tot excepte els treballadors. El Sr. Aznar ja ens ho ha repetit força. Ell és un neoliberal i creu que el mercat ho arregla tot. "*Doncs bé Sr. Aznar, si el mercat*

ho arregla tot, quan hi hagi feina vindran immigrants, i quan no hi hagi feina no vindran immigrants. Això, Sr. Aznar, si vostè hi creu." Però, com el Sr. Aznar no hi creu del tot, per si de cas aquest mercat no ho arregla tot, aprofitem llavors, una **lleï d'estrangeria**. Quan la lleï d'estrangeria és tan nefasta com la última que han aprovat ara, no ens ha d'estranyar que hi hagi situacions com la de l'església del Pi o com la de la Plaça de Catalunya...

Tot i que reconeguem que hi ha una part de la població, catalana i europea que és reàcia a l'entrada d'immigrants i que dóna suport a aquestes legislacions que impedeixen l'entrada d'immigrants, cal dir és el següent: Recolzar aquestes polítiques restrictives és un error. En primer lloc, és un error perquè ens fa oblidar la nostra memòria històrica. Vegem: el continent més emigrant de la història és Europa, el primer *sense papers* de la història és Cristòfol Colom..., i no era tan ben educat com els que vénen ara, amb una feina més o menys clandestina, doncs hi va anar en pla conqueridor.. Després de conqueridor-colonitzadors ho vam fer en pla emigrant. Les xifres parlen per elles mateixes: entre 1850 i 1920 Europa va expulsar 50 milions d'habitants.

Aquests emigrants van anar a Amèrica del Nord, Amèrica del Sud, a l'Àfrica, a Austràlia... Això va significar que Anglaterra va perdre el 30% de la seva població, Escandinàvia va perdre el 30 % de la seva població, Itàlia va perdre el 40% de la seva població...

En definitiva, nosaltres també hem anat per aquests móns de Déu... Això va significar menys boques per alimentar, va comportar que a Europa l'agricultura esdevingués excedentària. En el moment en què l'agricultura esdevé excedentària podem enviar gent a la indústria, perquè si l'agricultura només dóna per alimentar la gent que hi som, la gent no pot dedicar-se a la indústria... Què vol dir tot plegat? Que Europa s'industrialitza gràcies a l'emigració. I ara, quan, en justa correspondència, passa exactament el mateix ... vénen gent del Magrib, del Pakistan, gent de Filipines... tanquem la porta i diem: "*Aquí no entreu*"...

Ara fa un parell de mesos vaig ser a Melilla i em van ensenyar un mur que hi ha construït. No és un mur com el que hi havia a Berlín, però s'hi sembla: una xarxa de fil ferro, un espai i després una altra xarxa de fil ferro; una atalaia de vigilància ocupada per guàrdies civils cada 200 metres mirant que ningú s'hi endinsi... A major glòria, aquest mur ha estat finançat per la Comunitat Europea mitjançant el que se'n diu Fondos de Desarrollo Regional. Bé, això és una mica el que hem fet: no deixar entrar la gent. En segon lloc, no disposem de massa informació sobre la immigració.

Abans de l'estiu vaig anar a fer una xerrada a uns alumnes de segon de batxillerat de Barcelona per parlar del tema. En començar, i per "punxar-los" vaig adreçar-los una pregunta: "¿Quants immigrants hi ha a Espanya?"... Després d'un silenci prolongat que va durar uns minuts van començar a alçar la mà amb un clam unànime tot responent: "moltíssims"... Doncs bé, jo ara els asseguro que no, que "moltíssims" no. Ara el Ministerio del Interior ha acabat una regularització després d'una revisió de la revisió, i al final d'una revisió de la revisió de la revisió... del cens d'immigrants. Al final s'han pronunciat i aquestes són les xifres: A l'Estat espanyol hi viuen uns 500.000 immigrants no comunitaris i entre 100.000 i 200.000 immigrants sense papers. Si ens posem en el límit màxim tindrem 500.000 + 200.000, en total 700.000 immigrants. La població espanyola és de 40 milions. És a dir que la població immigrada representa l' 1'75% de la població.

Si tenim en compte que a la Comunitat Europea el promig se situa en el 4'5%, si tenim en compte que el promig d'immigrants a França representa el 7'5%... si tenim en compte que als Estats Units el promig se situa en el 14%, etc... tenir l' 1'75% de població immigrada no representa gairebé res de res. Una altra cosa és que una mestra del barri del Raval de Barcelona o d'algun barri d'aquí Mataró, ens digui que a la classe té, de 30 alumnes dels quals en té 25 de nacionalitats diferents i que parlen 17 llengües variades, i que ens planteji: "*Vejam, com faig jo la classe...*" Això és un altre problema. A això se'n diu ghetto. I això depèn de la política municipal, depèn de les polítiques d'habitatges, depèn dels salaris, depèn de moltes coses...

Però quan parlem de xifres ho hem de fer correctament. Perquè si ho enfoquem d'una altra manera també podem dir-ho d'una altra manera: Als anys 60 del segle XX varem expulsar 3 milions d'espanyols que varen anar a Alemanya, Holanda, etc..., dels quals, estadísticament,

han tornat 1 milió i mig. És a dir, la capacitat expulsora d'Espanya ha estat d'1 milió i mig, i la capacitat receptora és de 700.000 persones. És a dir, ens trobem amb un saldo negatiu de 800.000 persones que han sortit més que no pas han entrat. És una altra manera de veure les coses... En resum, ens trobem davant d'informacions inadequades...

Després se'ns diu: "*és que amb el problema de l'atur no podem deixar que els immigrants ens prenguin la feina...*" Val a dir que aquest és un argument que ja gairebé no s'utilitza tant a hores d'ara; sí que s'utilitzava molt més abans... Però cal anar en compte amb això. Jo diria que és un problema gravíssim de les societats occidentals. ¿Quin és aquest problema? Doncs que no hem sabut digerir bé el progrés tecnològic.

¿Què vol dir que no hem sabut diferir bé el progrés tecnològic? Vol dir que les màquines fan la feina cada dia més de pressa i que hem de treballar cada dia menys hores, que és, al cap i a la fi el que ens ha ensenyat la història... Si nosaltres llegim les novel·les d'en Dickens (del segle XIX) veurem que en aquell temps la gent treballava 16 hores diàries, i després varen treballar 14 hores, i després 10 i després 8... ¿I qui som nosaltres per aturar la història? En podem treballar 7, en podem treballar 6 i en podem treballar 5 hores... Algú podria dir: "*esteu bojos...*" Doncs tan bojos com aquells que en temps d'en Dickens diguéssim de treballar 12, 10 o 8 hores... En fi, no podem culpar i dir que els immigrants ens prenen la feina perquè tot i que en alguns sectors la situació ha anat millorant, en una primera etapa els immigrants van agafar totes aquelles feines que nosaltres no volíem i bé ho sabem tots.

Una altra qüestió. La *Universitat Pompeu Fabra* va rebre un encàrrec de la Generalitat per tal d'estudiar amb saldos econòmics el fenomen de la immigració. Les dades que ha proporcionat aquest estudi, respecte de l'any 1998 són ben curioses: A l'any 1998 els immigrants residents a Catalunya varen cotitzar a la Seguretat Social i varen pagar 80.000 milions de ptes, mentre que varen rebre en concepte de serveis prestats per la S.S. uns 7.000 milions de ptes. És a dir, ens regalaren als catalans 73.000 milions de ptes per ajudar a pagar les nostres pensions... És evident que no és qüestió de deixar-los entrar només perquè ens paguin les pensions...

Un darrer comentari. Cap al mes de febrer o de març d'enguany, la senyora del president de la Generalitat va fer unes declaracions que van resultar polèmiques sobre què passaria a Catalunya el dia que aquí arribessin molts immigrants: si la cultura catalana es veuria o no es veuria afectada per aquesta entrada massiva de gent de fora...

QÜESTIONARI: LES CONSEQÜÈNCIES DE LA GLOBALITZACIÓ

1. És el mateix “globalització” que “mundialització”? Assenyala les diferències, si s’escau.
2. Per què l'autor diu que “si no hi ha duanes hi ha més comerç”? Estàs d'acord? ¿Quin exemple exposa per explicar aquest fet?
3. Quina diferència hi ha entre les anomenades companyies “multinacionals” i les companyies “transnacionals”, si és que n’hi ha?
4. Què vol dir el professor Oliveras quan afirma que som uns “consumidors molt sofisticats”?
5. A parer de l'autor, és bo o no que hi hagi tant de comerç? Raona la resposta.
6. En què consisteix la “competència perfecta”?
7. Quina comparació fa l'autor entre el poder dels estats i les companyies transnacionals?
8. Breument, com descriuries els significat de l'expressió “especulació financera”?
9. Què entens per “paradís fiscal”?
10. Què significa la següent expressió: “els estats renunciem a les seves responsabilitats? “Qui surt guanyant i qui surt perdent quan això és produït?”
11. Saps quants emigrants ha generat l'Estat Espanyol des dels anys cinquanta del segle XX? Saps quants immigrants hi ha ara a l'Estat Espanyol?
12. Què significa “digerir bé el progrés tecnològic”?